

POSTANOWIENIE

Dnia 10 kwietnia 2025 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Paweł Czubik (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Tomasz Demendecki

SSN Mirosław Sadowski

w sprawie ze skargi J. S.

na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki
w postępowaniu przed Sądem Apelacyjnym w Szczecinie w sprawie o sygn.
I ACa 981/23,

z udziałem Skarbu Państwa - Prezesa Sądu Apelacyjnego w Szczecinie

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw
Publicznych w dniu 10 kwietnia 2025 r.,

oddala skargę.

D.Z.

Tomasz Demendecki Paweł Czubik Mirosław Sadowski

UZASADNIENIE

Pismem z ... stycznia 2025 r. J. S. (dalej: „Skarżący”), reprezentowany przez profesjonalnego pełnomocnika, złożył skargę na przewlekłość postępowania sądowego, wnosząc o: 1) stwierdzenie przewlekłości postępowania w sprawie prowadzonej przez Sąd Apelacyjny w Szczecinie pod sygn. akt I ACa 981/23, 2) zlecenie Sądowi Apelacyjnemu w Szczecinie odpowiednich czynności w oznaczonym terminie, tj. wydanie zarządzenia w przedmiocie wyznaczenia rozprawy w sprawie o sygn. akt I ACa 981/23, 3) zasądzenie od Skarbu Państwa – Sądu Apelacyjnego w Szczecinie na rzecz Skarżącego kwoty 5 000 zł, 4)

zasądzenie od Skarbu Państwa – Sądu Apelacyjnego w Szczecinie na rzecz Skarżącego kosztów postępowania wg norm przepisanych.

W uzasadnieniu skargi wskazano m.in., że pomiędzy J. S. a M. S. toczy się postępowanie rozwodowe, w toku którego Sąd Okręgowy w Koszalinie 18 kwietnia 2023 r. wydał wyrok. Od wyroku tego apelację złożyła pozwana, zaś 21 lipca 2023 r. bezpośrednio do Sądu Apelacyjnego w Szczecinie odpowiedź na apelację złożył pełnomocnik Skarżącego. Następnie 26 lipca 2023 r. przez Sąd Apelacyjny w Szczecinie wydane zostało zarządzenie o przekazaniu sprawy do oczekujących na wyznaczenie terminu.

Pismem z 18 lipca 2024 r. pełnomocnik Skarżącego złożył wniosek o wyznaczenie terminu rozprawy. Pismo to pozostało bez żadnej odpowiedzi, jak również nie zostały podjęte w sprawie żadne czynności.

Opisane powyżej postępowanie Sądu jest dla Skarżącego niezrozumiałe, a opieszałość podejmowanych przez Sąd czynności (ich brak) zmierza jedynie w kierunku odwlekania postępowania.

Pismem z ... lutego 2025 r. Prezes Sądu Apelacyjnego w Szczecinie zgłosił swój udział w sprawie oraz wniósł o: 1) przekazanie sprawy I NSP 36/25 do rozpoznania Sądowi Najwyższemu – Izbie Cywilnej, 2) oddalenie skargi.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga nie zasługuje na uwzględnienie.

W pierwszej kolejności wskazać należy, że niezasadne jest żądanie Prezesa Sądu Apelacyjnego by niniejszą sprawę rozpoznała Izba Cywilna Sądu Najwyższego. Zgodnie z art. 26 § 1 pkt 10 ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym (t.j. Dz.U. z 2024 r. poz. 622), do właściwości Izby Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych należy rozpoznawanie skarg dotyczących przewlekłości postępowania przed sądami powszechnymi i wojskowymi oraz Sądem Najwyższym. Podane na s. 2-4 odpowiedzi na skargę orzecznictwo sądów międzynarodowych nie doprowadziło do derogowania ww. regulacji. Przepis obowiązuje, co przesądza o kompetencji Izby Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych Sądu Najwyższego do rozpoznania złożonej skargi.

Zgodnie z art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 17 czerwca 2004 r. o skardze na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu przygotowawczym prowadzonym lub nadzorowanym przez prokuratora i postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki (t.j. Dz.U. 2023, poz. 1725; dalej: „u.s.p.p.”), strona może wnieść skargę o stwierdzenie, że w postępowaniu, którego skarga dotyczy, nastąpiło naruszenie jej prawa do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki, jeżeli postępowanie zmierzające do wydania rozstrzygnięcia kończącego postępowanie w sprawie trwa dłużej niż to konieczne dla wyjaśnienia istotnych okoliczności faktycznych i prawnych albo dłużej niż to konieczne do załatwienia sprawy egzekucyjnej lub innej dotyczącej wykonania orzeczenia sądowego (przewlekłość postępowania). Dla stwierdzenia, czy w sprawie doszło do przewlekłości postępowania, należy w szczególności ocenić terminowość i prawidłowość czynności podjętych przez sąd w celu wydania rozstrzygnięcia kończącego postępowanie w sprawie albo czynności podjętych przez prokuratora prowadzącego lub nadzorującego postępowanie przygotowawcze w celu zakończenia postępowania przygotowawczego lub czynności podjętych przez sąd lub komornika sądowego w celu przeprowadzenia i zakończenia sprawy egzekucyjnej albo innej sprawy dotyczącej wykonania orzeczenia sądowego. Dokonując tej oceny, uwzględnia się łączny dotychczasowy czas postępowania od jego wszczęcia do chwili rozpoznania skargi, niezależnie od tego, na jakim etapie skarga została wniesiona, a także charakter sprawy, stopień faktycznej i prawnej jej złożoności, znaczenie dla strony, która wniosła skargę, rozstrzygniętych w niej zagadnień oraz zachowanie się stron, a w szczególności strony, która zarzuciła przewlekłość postępowania (art. 2 ust. 2 u.s.p.p.).

O przewlekłości postępowania można mówić zarówno wtedy, gdy sąd nie podejmuje żadnych czynności, jak i wtedy, gdy je podejmuje, ale są one nieprawidłowe i w ich następstwie dochodzi do zwłoki w rozpatrzeniu sprawy (postanowienie Sądu Najwyższego z 24 lutego 2016 r., III SPP 53/15). Na znaczenie sprawnego rozstrzygania sporów sądowych, jako jednego z elementów zagwarantowanego konstytucyjnie prawa do sądu, zwraca się uwagę w literaturze (S. *Pikulski*, J. *Szzechowicz*, Ludzki wymiar prawa a przewlekłość

postępowania sądowego (w:) Księga Jubileuszowa Profesora Tadeusza Jasudowicza, Toruń 2004, s. 353 i n.).

W dotychczasowym orzecznictwie Sądu Najwyższego przyjmowano, że o przewlekłości postępowania apelacyjnego można zasadniczo mówić w przypadku bezczynności sądu drugiej instancji polegającej na niewyznaczeniu rozprawy apelacyjnej, która trwa co najmniej 12 miesięcy (postanowienia Sądu Najwyższego: z 12 maja 2005 r., III SPP 96/05; z 16 marca 2006 r., III SPP 10/06 oraz z 21 marca 2006 r., III SPP 13/06). Jednocześnie jednak ugruntowane jest stanowisko, że przewlekłość jest pojęciem odnoszącym się do konkretnego zdarzenia, które po wnikliwej analizie należałoby uznać za nadmiernie rozciągnięte w czasie i niezasadnie przedłużające się (zob. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego z 21 kwietnia 2021 r., I NSP 20/21, oraz z 15 listopada 2022 r., I NSP 322/22). Powyższe oznacza, że standard ochrony prawa do rozpatrzenia sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki ma charakter zindywidualizowany (zob. postanowienia Sądu Najwyższego: z 11 lipca 2019 r., I NSP 48/19; z 6 maja 2020 r., I NSP 34/20; z 10 listopada 2020 r., I NSP 142/20; z 28 września 2021 r., I NSP 145/21; z 14 września 2022 r., I NSP 251/22; z 15 listopada 2022 r., I NSP 322/22). Co do zasady więc przewlekłość jest pojęciem względnym i zawsze musi być odnoszona do konkretnych realiów sprawy i przyjętego trybu postępowania. Należy także nadmienić, że jedynie nadmierne odstępstwa od czasu koniecznego do wykonania określonych czynności sądowych, prac i procedur mogą być uznawane za tworzące stan nieuzasadnionej zwłoki (zob. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego z 13 lipca 2017 r., III SPP 33/17; z 21 kwietnia 2021 r., I NSP 20/21).

Przenosząc powyższe rozważania na grunt niniejszej sprawy, stwierdzić należy, że nie naruszono w niej prawa do sądu w aspekcie rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki. Bezspornym faktem jest, że akta sprawy wraz z apelacją pozwanej wpłynęły do Sądu Apelacyjnego w Szczecinie 12 maja 2023 r. (k. 78 akt sądowych). Sąd dokonał czynności wstępnych (losowanie sędziego sprawozdawcy, wezwanie do uzupełnienia braku fiskalnego apelacji). Zarządzeniem z 26 lipca 2023 r., wobec zawartego w odpowiedzi na apelację wniosku Skarżącego o przeprowadzenie rozprawy, akta sprawy

skierowano do oczekujących na wyznaczenie terminu (k. 160 akt sądowych). Pismem z 18 lipca 2024 r. pełnomocnik Skarżącego zwrócił się do Sądu o wyznaczenie terminu rozprawy apelacyjnej (k. 161 akt sądowych). Następnie, wyznaczono termin rozprawy na 13 marca 2025 r. Tego dnia Sąd Apelacyjny w Szczecinie wydał wyrok – uchylił orzeczenie Sądu Okręgowego w Koszalinie i przekazał sprawę do ponownego rozpoznania temu Sądowi (k. 228 akt sądowych).

Analiza powyższej sekwencji zdarzeń (czynności procesowych) skutkuje stwierdzeniem, że od chwili wpływu sprawy do Sądu Apelacyjnego w Szczecinie (12 maja 2023 r.) do dnia zakończenia postępowania apelacyjnego (13 marca 2025 r.) upłynęły 22 miesiące. Biorąc pod uwagę opisany powyżej standard orzeczniczy, w myśl którego sprawa powinna zostać skierowana przez sąd odwoławczy do rozpoznania w terminie 12 miesięcy, uznać należy, że w rozpatrywanym przypadku – uwzględniając całokształt okoliczności sprawy – nie mieliśmy do czynienia z beczynnością, która skutkowałaby koniecznością uwzględnienia skargi. Po niespełna dwóch latach Sąd Apelacyjny zakończył procedowanie w sprawie. Należy pamiętać, że Skarżący zażądał w odpowiedzi na apelację rozpoznania sprawy na rozprawie. W tym kontekście odnotować należy stwierdzenie Prezesa Sądu Apelacyjnego, że gdyby nie wniosek Skarżącego o wyznaczenie rozprawy apelacyjnej, to nie można wykluczyć, że sprawa zostałaby rozpoznana wcześniej na posiedzeniu niejawnym, o ile sędzia referent dysponowałby takimi możliwościami orzeczniczymi (s. 9 odpowiedzi na skargę).

Sąd Najwyższy podkreśla, że samo wniesienie skargi na przewlekłość wywołało w ocenianym postępowaniu apelacyjnym ten pożądaný przez Skarżącego skutek, że Sąd Apelacyjny wyznaczył termin rozprawy, przeprowadził ją i wydał rozstrzygnięcie kończące postępowanie odwoławcze.

Mając powyższe na względzie, Sąd Najwyższy, na podstawie art. 12 ust. 1 u.s.p.p., orzekł jak w sentencji postanowienia, oddalając skargę wraz z wszystkimi jej wnioskami szczegółowymi.

D.Z.

[r.g.]

Tomasz Demendecki Paweł Czubik Mirosław Sadowski